

מהנדסים תיאורטיים יש מספיק

סטף ורטהימר

לאזרחיה חיים של כבוד ורווחה. מערכת החינוך היום, בתעודת בגרות ובלעדיה, אינה מייצרת תנאים לבגרות לעבוד וליצור כדי לקדם את עצמם ואת המדינה. כמו כן חינוך מקצועי נועד לכל; זה גם עניין ערכי. הציונות ניסתה להחזיר את היהודים לחיים של בריאות יצרנית; מערכת החינוך היום מחזירה אותנו אל הוויית "עסקי אוויר" הגלותית.

בבתי הספר שהקמתי בעבר למדו ילדים שנפלטו ממערכת החינוך. הם למדו ועבדו ב"ישקר", ובבגרותם הצטרפו למפעל. אחוז עצום מהתלמידים הכושלים בעבר תפסו עמדות ניהול וניהול בכיר ב"ישקר". חלק מבתי הספר צריכים להיות באזורי תעשייה. מנהלים ופועלי מפעלים יהיו נוכחים במערכת החינוך ונושאי אחריות בה. הם ישמחו לעשות זאת - כי הם משוועים לפועלים מקצועיים ומיומנים, ששום מערכת חינוכית אינה מספקת להם היום. במקביל יקבלו התלמידים השכלה כללית רחבה, כפי שראוי שתהיה לאדם יצרני ותרבותי. אין לזה קשר לתעודת הבגרות.

יש בעיה גם בהשכלה המקצועית הגבוהה. האוניברסיטאות מספקות מהנדסים תיאורטיים, בעלי ידע רחב אך פחות מדי כישורים לעבודה בשטח. בשנות ה-90 הקמתי מכללה שהכשירה מהנדסים לתעשייה. בנוסף לידיע התיאורטי היו בה גם לימודי ניהול ויזמות עסקית ועבודה פיסית מעשית במפעלי תעשייה. הבוגרים שלנו זכו להצעות מפתות בשוק העבודה, אך נאלצו

קראתי בעצב את הידיעה ב"הארץ": "מבית הספר הטכני הראשון יישאר חדר במוזיאון". אני זוכר את ימי הזוהר של בסמ"ת, ולצערי גם מלווה את הידרדרותו. הייתי יו"ר ההנהלה בו ב-1968-1975. משתמע, כאילו הוא נסגר בגלל תהליכים כלליים בלתי נמנעים. לא כך הוא. בסמ"ת הומת במכוון - כשם שהחינוך המקצועי כולו חוסל בידי משרד החינוך והמערכת האקדמית.

במשך שנים איפשר הטכניון לבוגרי בסמ"ת מצטיינים להתקבל ללימודי הנדסה באופן אוטומטי, אך הפסיק זאת, כמו מחלקות הנדסה באוניברסיטאות, הוא דורש הצטיינות רק במקצועות עיוניים ולא התחשב במי שעברו הכשרה מקצועית רחבה ומעמיקה.

שרת החינוך חזרה מסינגפור עם הארה על הצורך בחינוך מקצועי, אך חוזרת על שגיאת קודמיה: ייעוד חיי עבודה מקצועיים רק למי שלא יצלו למשהו אחר. אני קובע, שלמרות הסגידה ללימודי משפטים, תקשורת ומינהל עסקים - עבודה יצרנית ומקצועית היא הבסיס לחיים של עצמאות כלכלית ושל כבוד והתפתחות אישית.

מערכת החינוך בנויה היום רק לילדים הרוצים "לדעת על". אך מה על אלה שרוצים "לעשות את"? להיות מעורבים בעשייה ויצירה? מדוע אין מאפשרים להם זאת? האינטרס הלאומי והאישי נזנח לטובת תעודת הבגרות כדי שכל ילדי ישראל ייכנסו בשערי האוניברסיטה, וזה נכשל. הפערים בחינוך רק מתרחבים. המדינה כמערכת צריכה לייצר ולמכור כדי לאפשר

לסגור את המכללה אף שעמדנו בקריטריונים האקדמיים. המועצה להשכלה גבוהה לא אישרה לנו הענקת תואר על המערכת להפסיק לחשוב על דמות הבוגר הראוי שלה כפרופסור או עורך דין. יש להחליט על סדר עדיפויות לאומי, שבו יקודם החינוך המקצועי, לכולם. בימים של סגירת בסמ"ת - היהלום שבכתר החינוך המקצועי - יש לחשוב על העתיד. על הטכניון לתת עדיפות לבעלי ניסיון מעשי ועל המערכת האקדמית ומשרד החינוך לבנות מערכת חינוך מקצועית איכותית -

לתת כבוד גם למי שרוצים לעבוד. יש למנות ועדה ממלכתית, שתבדוק אם החינוך מתאים לצרכים של היום ותתווה סדר עדיפויות נכון למדינה ולכלל תושביה. התעשיין ורטהימר הוא מייסד "ישקר" וחתן פרס ישראל. מאמר זה הופיע לראשונה בעיתון "הארץ" יום ה' 23.8.07 ט' באלול תשס"ז. אנו מודים לו על רשותו לפרסם מאמר זה בתהודה.